

nőségi intézményeknek, hogy húzzák a többi. Az integrációval az a legfőbb baj, hogy nem a stratégiai kérdésre ad választ, miközben azt a hitet keltheti, hogy erre is válaszol. A stratégiai kérdés ugyanis az, hogyan lehet egy olyan időszakban, amely gazdasági sokkokkal és törésekkel is járt, tömegessé tenni a felsőoktatást. Nekünk erre a kérdésre kell választ keresnünk.

(Az interjút Liskó Ilona készítette)

Mesterházi Zsuzsa, az ELTE Bárczy Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar főigazgatója

E: Ön szerint mikor és hol született az integráció gondolata a magyar felsőoktatásban?

Mesterházi Zsuzsa: A felsőoktatás magyarországi integrációja valószínűleg külföldi minták nyomán indulhatott el. Bár elképzelhető, hogy ennek voltak belső forrásai is, mert ha az integráció hazai irodalmát végignézzük, akkor ebben publicisztikát, tudományos írásokat, különböző interjúkat olvashatunk az integrációról. Vagyis azt tapasztalhatjuk, hogy ennek Magyarországon is megvoltak az előzményei. Sőt, úgy emlékszem, hogy már a két világháború közötti időszakban is felvetődött az, hogy milyen felsőoktatási intézményhálózat van Magyarországon, és hogyha ezt összehasonlítjuk más fejlett kultúrával rendelkező országok felsőoktatási intézményhálózatával, akkor ebből természetesen különböző megállapításokat lehet levonni. Ennek az összehasonlításnak különböző szempontjai, indítékai lehetnek. Az biztos, hogy egy ilyen kicsi országnak és egy olyan sajátos nyelvvel rendelkező országnak, mint Magyarország, mindenféleképpen érdeke, és szükséges is, hogy ezeket az összehasonlításokat folyamatosan megtegye. Az viszont egy további kérdés, hogy ebből az összehasonlításból milyen következtetéseket vonunk le. Ha az az egyértelmű következtetés, hogy pl. egy 150 milliós népességszámú országban vagy egy 80 milliós országban milyen a felsőoktatás intézményhálózata, és azt vesszük modellként, akkor nem biztos, hogy Magyarországon is szerencsés végeredménnyel fog járni. Úgy gondolom, hogy a népességszám, a közigazgatási tagozódás, a kulturális tradíció, a felsőoktatási intézmények fejlődéstörténete az elsődleges, amikor egy ilyen nagy horderejű döntést hoznak meg. Nyilvánvaló, hogy egy hatalmas ország – egy sokmillió lakosú ország – területi felépítése, településszerkezete, közigazgatási struktúrája nem hasonlítható egy ilyen kis országéhoz. Tehát ha az integráció eredetéről, forrásairól beszélünk, akkor ez az egyik forrás, az összehasonlítás. Ez jogos szempont lehet, de az ebből levont következtetések nem biztos, hogy elég egyértelműek, és ezekben a következtetésekben sok elem ütközhet egymással.

A másik forrása egy teljesen természetes nemzetközi tendencia, amit nemcsak a felsőoktatásban, hanem az iparban, a kereskedelemben, a politikában, a kultúrában, az élet különböző szféráiban érezhetünk. Egyfajta összpontosításra törekvés, az erők összevonása. Ezt nevezik ma globalizációnak is. Egy ilyen tendencia is meghúzódik a háttérben. Az a rendszer, amit felsőoktatásnak nevezünk, nem vonhatja ki magát nagyobb rendszerek működéséből, ezek hatása itt is megjelenik.

Ez azért is érdekes, mert a centralizációs törekvések ellentétben állnak a demokratizáló törekvésekkel. Hiszen ott éppen a decentralizálás iránya dominál politikailag és a mindennapi életben is. Az iparban, a kereskedelemben és a pénzügyi szférában is egy nagyon erős centralizáló törekvést találunk. Nyilvánvaló, hogy egy felsőoktatás, ami egy oktatási rendszer része, és önmagát nem tudja finanszírozni, tehát befolyása alá kerül más egyéb érdekeknek.

E: Tehát az integráció költségvetési szempontból hasznos, de más szempontból nem?

M Zs: Ezt nem lehet így kettéválasztani, mert ha költségvetési szempontból haszna van, vagy haszna lenne – ezt ma még nem lehet tudni – akkor egész biztos, hogy haszna kell, hogy legyen az oktatásban és a kutatásban is. Egy intézményen belül a gazdasági, a szervezeti és a képzési szféra nagyon szorosan összetartozik. Tehát, ha költségvetési szempontból jó egy intézménynek, akkor következményeiben, de nem biztos, hogy minden érdekében jót tesz az intézménynek. Egy olyan intézmény, amelynek nincsenek adóssága, és jól gazdálkodik, az egész biztos, hogy a képzésre és a kutatásra is jóval többet tud fordítani.

I: A felsőoktatás expanziója összefüggésben áll az integrációs törekvésekkel?

M Zs: Igen, de az expanzió is egy következmény. Következménye a rendszerváltásnak, a gazdaság lassú fellendülésének, és annak, hogy nagyon erőteljes kapcsolatok és információ-áramlás indult el a felsőoktatási intézmények között. Bár ezek a kapcsolatok korábban is megvoltak, legalábbis a mi intézményünknel igen. De ez most nagyságrendekkel megváltozott. Ez az expanzió érdeke az egész országnak, a felsőoktatási intézményeknek, az egyéneknek. Azt lehet tapasztalni, hogy ez egy fontos érdek, ahol nincsenek a különböző szintek között érdekellentétek.

Az integrációval kapcsolatban más felsőoktatási intézmények érvrendszerét kevésbé ismerem, de ez nem jelenti azt, hogy csak a mi intézményünk szemszögéből látom ezt a kérdést, mert az ember óhatatlanul is kapcsolatba kerül másokkal, folyóiratokat olvas, vitákon vesz részt. Az ellenzés a bizonytalanság miatt alakult ki. Minden intézmény, amely kialakította a maga szervezetét, jól-rosszul valahogy működött, gazdálkodott. Kialakította a képzési rendszerét. Olyan mértékig tudtak azonosulni a tanárok és a hallgatók az intézménnyel, hogy elfogadták annak mindenkori állapotát. Ez azt jelentette, hogy ezt a viszonylag biztonságos stabilitást és működést, aminek perspektívája is volt, egy bizonytalan jövő kedvéért nem szívesen adta fel senki. Tehát az integráció ellenzésének szubjektív alapja is volt.

Emellett nagyon nehezen áttekinthető, hogy ez milyen előnyökkel jár. Azok az előnyök, amelyeket az integrációt ösztönzők felsorakoztattak, részben gazdasági, részben képzési előnyökről szóltak. De ezek csak a feltevések szintjén fogalmazódtak meg. Tehát olyan előzetes számítások, megvalósítási és hatástanulmányok nem készültek, amelyben megfogalmazódott volna, hogy ez pontosan milyen következményekkel jár. Ezek voltak talán a legelső reakciók az integrációra.

E: Mi a véleménye az integráció szabályozásáról?

M Zs: Ez egy rapid folyamat volt. Én egy gyors munkavégzésű ember vagyok, szeretek gyorsan dolgozni, nem elnyújtani a dolgokat. Bennem ez a rapiditás nem váltott ki különös konfliktusélményt, de akinek más a temperamentuma és munkastílusa, azokban ez a gyors tempó is ellenérzést válthatott ki. Egy ilyen nagyszabású döntést meghozni nagyon merész vállalkozás, és nem lehet elhúzni a folyamatokat. Viszont minden gyors ütemezésű munkafolyamat sokkal több hibával jár együtt és több konfliktust is okoz. Mégis ezt másképpen nem lehetett bevezetni, nem mintha én teljes mértékben egyetérténék ezzel. Figyelembe véve azt a közhangulatot, ami egyes intézményekben kialakult, azokat a gazdálkodási, szervezési problémákat, amelyek ezzel a gyors tempóval együtt jártak, néha ezek nagyon kritikus határhoz érkeztek.

Az integráció hosszabb ideje készült elő. Az elmúlt hat-nyolc évben, mielőtt a döntés megszületett, az intézmények foglalkoztak ezzel a kérdéssel. Tehát azt nem lehetett mondani, hogy derült égből villámcsapásként sújtott ránk. Hogy ez konkrétan milyen ügyintézési menetrenddel, határidőkkel valósul meg, ennek a kormánydöntésnek volt a következmé-

nye. Ezeket a határidőket csak rendkívül feszes munkatempóval lehetett követni. Én ezt végigéltem, és nyugodtan mondhatom, hogy előre fölmérni azt, hogy ez milyen rohammunkákat jelent – és még nem vagyunk a végén –, akkor egész biztos, hogy még nagyobb lett volna az ellenállás a felsőoktatási intézmények részéről. De amikor az ember már benne van egy munkafolyamatban, akkor az már pörög. Ezek többé-kevésbé teljesíthető határidők voltak, de nem a heti 40 órás munkaidőben. Nem túlzás, hogy azok, akik az integrációs munkafolyamatokat végezték ezen a főiskolán, heti 70–80 órás munkaidőben dolgoztak. Se éjjel, se nappal, se hétvége nem volt számukra. Akik ezzel foglalkoztak, kénytelenek voltak mindent félretenni, és csak ezeket az ügyeket intézni. Az egyik rövidtávú veszteség, ami az integrációval kapcsolatos, éppen ebből a felfokozott munkatempóból adódik, mert ez azzal járt, hogy azok, akik ezekkel a munkákkal foglalkoztak, erre az időre kénytelenek voltak a munkaerejüket visszafogni a szakmai tennivalóiktól. Az oktatás és kutatás minősége sínylette meg.

Tehát valamennyivel több időt kellett volna hagyni az átállásra, talán néhány munkasortrendet is meg kellett volna változtatni a szabályozásban. De ezek inkább apróbb részletkérdések.

Nagyon letargikus időszak volt ez. Nagyon sokáig próbáltunk önálló intézmény maradni. Megpróbáltunk más szervezeti konstrukcióban részt venni. Aztán végül ez a döntés nyáron született, és ez bennünket is váratlanul ért. Bár ennek is voltak előzményei.

Ez a főiskola 1900 óta működik, mindig önálló volt. Ennyi idő alatt egy intézmény kialakítja a maga értékrendjét, kapcsolatrendszerét, a képzés minőségét. Megtalálja azokat az érdekcsoportokat, akik támogatni tudják. Jellemző volt mindig is a jelentkező hallgatók köre, részben érdeklődésük és elkötelezettségük miatt. Tehát az a főiskola egy szuverén módon létező intézmény volt a felsőoktatás intézményrendszerén belül. Nagyon jó kapcsolatokkal is rendelkezett, tehát nem voltunk elszigeteltek. Úgy éreztük, hogy továbbra is önállóan tudunk működni.

E: Kikkel álltak kapcsolatban?

MZ: Szinte minden pedagógusképző intézménnyel kapcsolatban álltunk/állunk és más egyetemekkel is. Nagyon sok külföldi kapcsolatunk is volt, hiszen ebben az országban sehol máshol nem képeztek gyógypedagógusokat. Ahhoz, hogy szakmai partnereket találjunk, külföldre kellett mennünk. Külföldön általában mindenhol egyetemen képzik a gyógypedagógusokat. Ebben az összefüggésben nagyon érdekes volt, hogy a külföldi partnereink mindig is arra ösztönöztek bennünket, hogy ez egyetemi szintű képzéssé váljon. A külföldi partnerek nagy örömmel vették ezt az egyetemi integrációt. Tehát nem lehet azt mondani, hogy fehér vagy fekete az integráció, hiszen mindent több szempontból is meg kell vizsgálni. Ennek ellenére, hogy az integrációnak ugyan bizonyos előnyei is látszottak, úgy éreztük, hogy gazdaságilag is meg tudunk a saját lábunkon állni, vagyis önállóak szerettünk volna maradni. Felmértük azonban, hogy ennek rendkívül kicsi az esélye. Ha mindenképpen szükséges egy integrációban részt venni, akkor több pedagógusképző intézményből létrejöhethetne egy budapesti pedagógusképző főiskola. A tanítóképzőből a tanárképzőből és a mi főiskolánkból. Ez egy háromkarú új főiskola lehetett volna. 1998 szeptemberében kezdtünk el velük tárgyalni. Mi magunk sem voltunk ebben biztosak, hogy ez lenne nekünk jó. Különböző bizottságokban beszéltünk erről, érveket és ellenérveket sorakoztatva fel. Felmerült az ELTE, a SOTE is. Sokféle gondolat röppent föl. Azt kerestük, hogy mi az, ami profiljában legközelebb esik hozzánk, amiből mi is nyerhetünk. Olyan szakmai kapcsolat épültek ki korábban, amire esetleg lehet egy ilyen együttműködést építeni. Tehát mi is

bizonytalanok voltunk. Végül kikristályosodott, hogy talán ez a pedagógusképző lenne a jó. Ha már integrálódunk, akkor a több rossz közül talán ez a legkevésbé rossz.

Aztán volt egy olyan időszak, amikor ebben a tanárképző is partnernek látszott. A tanítóképző aztán mégis másféleképpen gondolta. Tehát nem voltak olyan végérvényes álláspontok, folyamatosan, szinte naponta változó vélemények voltak, hónapokon keresztül.

Bizonyos szakaszhatárokon döntések voltak, főiskolai tanácsülés testületi döntések. Ezeket leírtuk, elküldtük a minisztériumnak. Ezután jött a februári kormánydöntés arról, hogy nem jön létre a budapesti pedagógus főiskola, hanem az Eötvös Loránd Tudományegyetemnek leszünk a része. Én éppen akkreditációs látogatáson voltam egy másik felsőoktatási intézményben, ott értek utol a minisztériumból telefonon.

E: Tehát a minisztérium nem vette figyelembe az Önök javaslatát?

M Zs: Nem, de ebben a társulási javaslatban voltak más közreműködő partnerek is. Az is előfordulhatott, hogy az egyik partner érdeke mégis mást diktált. Ezt nem lehet tudni.

E: Az ELTE miért nem jött szóba korábban?

M Zs: Ennek nagyon érdekes előtörténete van. Hosszú éveken keresztül dolgoztunk velük együtt. Különböző együttműködések voltak, pl. közös kutatások. Amikor az egyetemi szintű képzést készítettük elő, akkor is úgy gondoltuk, hogy ezt a lépést mindenféleképpen az ELTE-vel szükséges megtenni, még mielőtt a hivatalos integráció bekövetkezett volna. De amikor döntésre került a sor, akkor a főiskolai tanácsunk mindig azt szavazta meg, hogy ne integrálódjunk az ELTE-vel, hanem maradjunk önállóak. Nem kifejezetten az ELTE-vel volt problémánk, lehetett volna ez egy másik egyetem is. Részben az egyetem nagysága miatt. Emellett tudtuk azt is, hogy milyen gazdálkodási problémái vannak, ismertük a szervezetét is. Úgy gondoltuk, hogy mi egy kicsi, mozgékony főiskola vagyunk. Gyorsan tudunk reagálni az igényekre, gyorsan tudunk olyan képzéseket beindítani, amire nagy a kereslet, amiből bevételt tudunk termelni. Nem éreztük azt, hogy egy nagyobb szervezetben kedvezőbben tudnánk működni.

E: Hogyan indult el az integráció, milyen lépések történtek a döntést követően?

M Zs: Először is létrejött az ELTE irányításával az Előkészítő Testület. Ebben a testületben mi is egy karként működünk. Egy nagyon kritikus időszak volt ebben az előkészítő testületben a leendő karok elnevezése, a név megtartása. Ragaszkodtunk ahhoz, hogy ha nekünk az a nevünk, hogy Bárczy Gusztáv Gyógy-pedagógia Tanítóképző Főiskola, akkor ezt a nevet szeretnénk továbbra is megtartani. Az első sokk akkor ért bennünket, amikor a testület úgy szavazott, hogy nem tarthatjuk meg ezt a nevet. Ebben az előkészítő testületben minden kar abszolút paritásos alapon vett részt. A kari vezetők voltak ott, minden kar részéről négy tag, plusz a hallgatói önkormányzat képviselői. Úgy látták, hogy Eötvös Loránd neve mellett már nem szükséges, hogy a Bárczy Gusztáv név is ott szerepeljen, mert nem illik bele a képbe. Ez volt az első konkrét válság. Megpróbáltunk a törvényes keretekkel élve mindent megtenni azért, hogy a nevünket megtarthassuk. Végül is a minisztérium meghozta a döntést, megtarthattuk a nevünket. Ezt a kis történetet azért mondtam el, mert ugyan ez nem a legfontosabb dolog az egész integrációs folyamatban, de az, ami korábban teljesen magától értetődő volt számunkra, hogy mi a nevünk, az most megkérdőjeleződött. Eljött egy olyan pillanat, amikor időt és energiát kellett arra fordítani, hogy ezt a nevet meg tudjuk tartani. Ez volt a mélypont, mi jöhet még ezután – tettük fel a kérdést. Egy kicsit enyhített ezen a kormánydöntés, hogy megtarthatjuk a nevünket.

Az Előkészítő Testület természetesen nemcsak ezzel foglalkozott. Ez a testület készítette elő a tényleges, január 1-jétől életbe lépő integráció összes intézkedését: a testületek kialakítá-

sát, a rektorválasztást, a különböző szabályzatokat, a 2000. év költségvetését. Egy igen fontos döntés is született, az, hogy ebben az évben még ez a főiskolai kar és a másik integrálódó főiskola is részjogkörű gazdálkodási szerv lesz. Ez egy törvényi kategória, lehetővé teszi, hogy az átmeneti időszakban bizonyos önállóságot meg tudjunk tartani. Ennek most látjuk az értékét, és kicsit félve gondolunk a jövőre, hogy mi lesz, ha ez megszűnik.

Nem egészen működünk úgy, mint eddig, mert pl. megszűnt a bankszámlaszámunk, tehát közös számlára érkeznek a befizetések és a gazdálkodás működésében egy egységes szervezet kialakítása most folyik. De bizonyos döntéseket jelenleg még helyben hozhatunk meg.

A képzést érintette eddig a legkevésbé az integráció, inkább a gazdálkodást és a szervezetműködést. Minden intézménynek három különböző nagy alrendszer van, az egyik a gazdálkodás, a másik szervezet, a harmadik a képzés és kutatás. A szervezetműködésben érzékelem, hogy a szálak összevarrása rendkívül problematikus. Nagyon nagy összevisszaság van. Nagyon sok párhuzamosság alakult ki, a döntési folyamatok még nem látszanak. Például minden korábban létező ELTE testületbe delegáltunk tagokat. Ez azt jelenti, hogy működik minőségbiztosítási, pedagógusképzési, kollégiumi stb., összesen 10 bizottság. Ezek a bizottságok korábban nálunk is működtek. Jelenleg is megvannak. Nem egészen világos még, hogy milyen döntések, hol születnek meg, ezek hogyan illeszthetők össze. A döntési szintek nem egészen világosak, ebből egy sor kaotikus helyzet alakul ki.

A szervezeti és működési szabályzatot még most fogjuk elfogadni. Ez nagyvonalakban tisztázza a döntési hatásköröket, de nem részletezi azokat. Példa erre a kollégiumi elhelyezés. Ez egy igen fontos szempont. Kérdés, hogy a hallgatók hány kollégiumi férőhelyet fognak kapni. Eddig nálunk 100%-os volt a kollégiumi férőhelyigény kielégítése. Nagyon sokat dolgoztunk azért az elmúlt években, hogy minden hallgatót el tudjunk helyezni. Van egy saját kollégiumunk, béreltünk helyeket. Ez azért nagyon fontos, mert ez egy olyan képzőintézmény, amely országos beiskolázású, tehát ide nemcsak budapesti vagy környékbeli hallgatók jönnek. Most az integrációval együtt kiderül, hogy ez a kollégiumi férőhely kielégítés messze nem lesz 100%-os, lehet, hogy csak 40–60%-os lesz. Ez már a hallgatók körében nagyon rossz visszhangot váltott ki. Ez egy nagyon jelentős veszteség.

E: A képzést hogyan érinti az integráció?

M Zs: Változatlanul egy főiskolai kar vagyunk. Nagyon sok tájékoztató fórumot szerveztünk a hallgatóknak. A hallgatók egyik kérdése volt, hogy most ők egyetemre járnak-e. Ők egy főiskolai kar főiskolai képzésében vesznek részt továbbra is. Ebben a pillanatban, a képzésben nem jelenik meg az integráció hatása. Ennek jóval hosszabb kifutási ideje lesz. Párhuzamos képzés egyébként a mi esetünkben nincs. Az egyes tanszégeken folyó alapképzések is annyira speciális tananyagot tartalmaznak, hogy nem lehet összevonni más ELTE tanszékek képzéseivel. Az elképzelhető, hogy a hallgatók olyan szakpárokat vehetnek föl pl., hogy a gyógypedagógiai szakot kombinálják valamilyen ELTE tanári szakkal. Ezt ki kell dolgozni, ez hosszú távú dolog lesz. Elképzelhető, különösen a kreditrendszer bevezetésével, hogy a hallgatók nagyobb választékból rakhatják össze a szakpárjaikat.

Visszatérve a gazdálkodásra, nekünk az integráció eddig konkrét anyagi veszteséget is jelentett, mert hozzá kell járulnunk az ELTE központi költségvetéséhez. Tehát a költségvetésünk 4%-át beletesszük ebbe a közös kalapba.

E: Tehát az integráció nem jár anyagi előnyökkel?

M Zs: Ezt még nem látjuk. Hogy egy jó számítógépes rendszert be lehessen vezetni, ahhoz befektetés kell. Számítógépek kellene, alkalmas munkatársak kellene, programok kellene. Ezek nincsenek. Szó persze volt róla. Az integráció mellett érvelők egyik érve éppen ez

volt. Most készítjük az elkövetkezendő 10 fejlesztési tervét. Esetleg majd az ELTE is benyújt egy ilyen célú pályázatot a világbankhoz. De amíg ebből ténylegesen pénz, beszerzés, alkalmazás lesz, addig sok idő fog még eltelni.

Egy ilyen nagyszabású átalakítás megtagasztalható következményeihez minimum 2–3 év kell. Ez a legkevesebb idő, ami után azt lehet mondani, hogy mérhető, bizonyított következményeket meg lehet állapítani. Most még nem. Készülnek a programok, előkészületben vannak a pályázatok, pénzforrások felkutatása folyik.

E: Mi az integráció menetrendje? Pl. mi fog történni a kari gazdálkodással?

M Zs: Nem tudok pontosan válaszolni. A részjogkörű gazdálkodás meghosszabbítása nem teljesen kizárt. Ha erre lenne lehetőségünk, akkor ezt mindenképpen szeretnénk. Ha nincs erre mód, akkor az ELTE gazdálkodásának része leszünk. De nem lehet előre megítélni, hogy annak milyen következményei lesznek, mennyire lesz számunkra pozitív vagy negatív hatása.

Visszatérve a menetrendre, az ELTE-nek is januártól új rektora, új gazdasági vezetője van. Ezeknek először is egy új működési rendet kell kialakítaniuk. El kell készíteni az intézményi fejlesztési tervet az elkövetkezendő 10 évre. Most éppen ezzel foglalkozunk. Ez a fejlesztési terv tartalmazza – adminisztratív, kutatási, fejlesztési szempontból – azokat a fejezeteket, amelyben leírják, hogy hogyan képzelik el ennek az intézmények a működését, milyen felteteleket kell hozzárendelni, ehhez milyen pénzforrásokra lesz szükség, milyen pályázatokat kell benyújtani. Tehát most egy tervezési időszakban vagyunk. Ez abból a szempontból kedvező, hogy némi perspektívát ad a munkatársaknak. Tehát az ember elkezd a jövőről gondolkodni, ha nem is vágyálmokat kerget, de látja a reális továbblépés irányait. Ez egy kicsi jövőtudatot segít kialakítani. Aztán ebből majd mi valósítható meg és milyen pénzforrások lesznek, ezt nem lehet tudni.

E: Mi szerepel ebben a fejlesztési tervben?

M Zs: Például, hogy ennek a karnak a belső szervezeti átalakítását hogyan kívánjuk megcsinálni. Ezt az átalakítást úgy tudjuk elképzelni, hogy valamennyi szervezeti egységgel egy olyan munkaértekezletet csináltunk, amiben leírtuk a jelenlegi állapotot – az adott szervezeti egység hány főből áll, milyen feladatokat lát el, hány hallgatót képez stb. – ezután azt néztük meg, hogy hogyan lehet átstrukturálni, összevonni az egyes szervezeti egységeket. Ezen dolgoztunk az elmúlt három hónapban. Tehát már van egy belső, jól átgondolt struktúrafejlesztési terv. Most foglalkozunk a kutatási stratégia kidolgozásával. Ez egy-két héten belül készül el, de ennek is több hónapos munka az előzménye. A következő az adminisztratív személyzet átalakítása. Erről is van már anyagunk. A minőségbiztosítás egy másik nagyon fontos fejezet. A tudományos fokozattal rendelkező oktatók számának a növelése is fontos feladat. A nemzetközi kapcsolatrendszer szintén egy fejezetet képvisel. Milyen új szakokat akarunk indítani, hogyan akarjuk növelni a képzésbe bekerülő hallgatók számát. Minden ilyen fejezetet a hallgatói önkormányzat képviselőivel is megvitatunk. Nagyon jó gondolatokat, ötleteket kapunk tőlük.

E: Hogyan értékeli az eddig történeteket?

M Zs: Az események nem sarkítottan történnék, nem tudok egyértelműen pozitív vagy negatív választ adni.

E: Van valamilyen együttműködés Önök és a másik integrált főiskola között?

M Zs: Ezt nem akartuk erőltetni. Mi minden egyes karral vagy testülettel próbáltuk a kapcsolatot kialakítani. A másik főiskolán másfajta érdekek fogalmazódtak meg, mint nálunk.

E: Milyen reményei vannak?

M Zs: Nem adtuk fel a reményt. Azt várom, hogy a kari autonómia ténylegesen kialakítható lesz. Úgy gondolom, hogy ezen a főiskolán is múlik az, hogy milyen képet alakítunk ki egy nagyobb szervezeten belül, hogyan tudjuk az érdekeinket érvényesíteni. Azok a kollegák, akik a különböző testületekben vesznek részt, milyen minőségben tudják képviselni ennek a karnak az érdekeit, illetve gazdasági szempontból is, hogyan tudunk jövedelemtermelőkké válni. Bizonyos szabályzatok kialakításán is múlik, hogy ha beindítunk egy új képzést, annak hány százaléka lesz az ELTE-é és hány százaléka marad itt. Ezek a szabályok még nincsenek kialakítva. Itt állandóan mérlegelni kell, borotvaélen táncolva, hogy ami az egyik oldalon veszteség, abból hogyan lehet nyereséget csinálni. Ezek még abszolút nyitott kérdések. Mi nagyon fel vagyunk készülve arra, hogy minden területen nem adjuk fel az érdekeinket. Ehhez a technikákat is meg kell tanulni. Ezek a dolgok azon múlnak, hogy felismerjük az adott szituációt és reagálni tudjunk rá. Néha intézményen belül is meg kell vívni a csatát. Intézményen belül is ki kell alakítani, hogy ki milyen érdeket tart fontosnak. Itt pl. egy jelentős gazdasági érdek állhat szembe egy kutatási érdekekkel. A gazdasági érdek az, hogy pl. biztonsági fejlesztést csináljunk, a kutatási érdek az, hogy erre fordítsuk a pénzt. Ha a kutatásra fordítjuk a pénzt, nincs biztonsági berendezés, aminek az lesz a következménye, hogy a kutatások egy biztonsági probléma előfordulása esetén rosszabb helyzetbe kerülhetnek, mint korábban voltak. Tehát ilyen dolgokat kell naponta mérlegelni.

Azt kell látni, hogy ami pillanatnyilag veszteségnek látszik, az milyen összefüggésben veszteség, és ebből hogyan lehet mégis valami visszatérülést elérni. Hogyan lehet a tárgyalásokat lefolytatni, érveket felsorakoztatni, rendeletismerettel rendelkezni – manapság a jogi ismeret nagyon fontos –, hogyan lehet időben megelőzni dolgokat.

E: Jelenleg ez a főiskolai kar hol helyezkedik el a többi karhoz viszonyítva a hallgatói létszám tekintetében?

M Zs: Nekünk van a legkisebb hallgatói létszámunk. Összességében 1800 körül vagyunk (nappali, esti, levelező tagozat együttesen) plusz a továbbképzések. Nálunk egyáltalán nem várható nagyobb expanzió. A hallgatói létszámnövelés egyébként két különböző csoportra vonatkoztatható. Az egyik az államilag finanszírozott és a költségtérítéses hallgatók. Az államilag finanszírozott hallgatói létszám alig növekszik. A költségtérítéses létszám valamennyivel növelhető, de ez kapacitásfüggő dolog (tanterem, oktató stb.)

Gyógypedagógusra nincs akkora mennyiségben szüksége az országnak, hála istennek, mint más képzésre. Mi nem akarunk ennél nagyobbak lenni.

(Az interjút Fehérvári Anikó készítette)

Mészáros Rezső, a Szegedi Tudományegyetem rektora

E: Miért vált szükségessé az integráció?

Mészáros Rezső: Ha szabad, egy kicsit távolabbról indítanám a mondanivalómat, mondjuk, a 20-as évektől. Ez azért fontos, mert az integráció legfőbb indokainak – hogy a magyar felsőoktatás nagyon szétforgácsolt – a gyökerei valójában a magyar felsőoktatás területi rendszerének kialakulására vezethetők vissza. A Trianoni Békeszerződés után az új határon kívülre eső magyar területekről, az egyetemeket eltávolították és az akkori magyar politika fogékony volt arra, hogy ezeket az új határokon belülre telepítse. Így került Szegedre a Kolozsvári Egyetem, Pécsre a Pozsonyi Egyetem, közel abban az időben létesült a Debrecen-